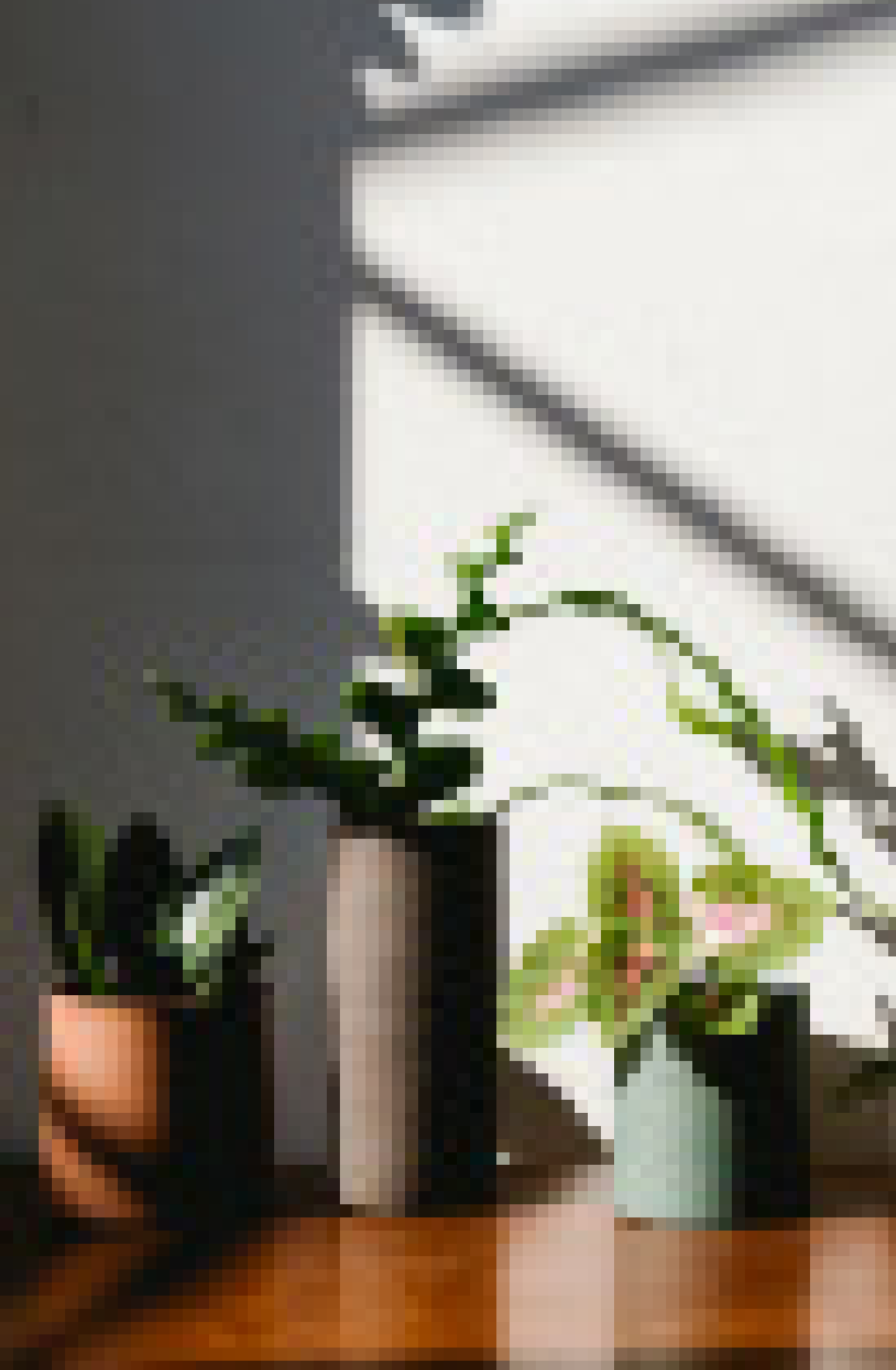

STEKKEN VOEDEN GROEIEN

De onmisbare gids voor het vermeerderen
en delen van kamerplanten

Caro Langton en
Rose Ray van Ro Co

Beginnen	6
Een inleiding op vermeerderen	
Wortelen	26
De beste omstandigheden	
Stekken	46
Nieuwe planten maken van oude	
Vermeerderingstabel	96
Delen & enten	102
Vermenigvuldigen en samensmelten van planten	
Uitlopers & miniatuurklonen	120
De natuurlijke nakomelingen	
Afleggen	134
Levenskrachtige stengels	
Tropische zaailingen	150
Vruchtzaden laten kiemen	
Onderhoud	166
Zorg voor je plantenfamilie	
Register	200
Dankbetuiging	206

Beginnen

Een van de vreemdste dingen van het leven op aarde is dat je er maar af en toe redelijk zeker van bent dat het leven alsmaar doorgaat.

Frances Hodgson Burnett, *The Secret Garden* (De geheime tuin)

Herinner je je die ene keer nog dat je om je heen keek in huis en ineens dacht: help, ik heb te veel kamerplanten? Wij ook niet. Want als het erop aankomt, is het leven mét planten hoe dan ook beter dan zonder. En het wordt nog beter als je weet hoe je kamerplanten kunt vermeerderen; hoe je zelf jonge plantjes kunt opkweken zonder dat je daarvoor wéér naar de winkel moet. Om ze daarna uit te delen, te ruilen of gewoon te genieten van al die wonderbaarlijke kleintjes die je voor een habbekrats hebt verkregen.

En het geheim? Het is echt heel, heel simpel. Planten zijn namelijk ontworpen om zich te vermenigvuldigen. Ze strekken hun wortels ver uit, steken nieuwsgierig hun nieuwe kopjes boven de grond en weten op allerlei verrassende manieren nieuw leven te genereren – zonder enige hulp. Zelfs voor een beginner op plantengebied kan één enkel blaadje al genoeg leven in zich herbergen om er succesvol een gloednieuwe plant van te maken.

Misschien staat je huis al helemaal vol planten en zat je je net af te vragen: wat nu? Of groeit en bloeit je favoriete tropische plant zo uitbundig dat hij nu echt te groot wordt voor de plek die je hem toebedeeld had. In plaats van hem terug te knippen en het blad- en stengelmateriaal weg te gooien kun je het ook gebruiken om – in genetisch opzicht – exacte klonen te produceren. Dit heet ‘ongeslachtelijke voortplanting’ of ‘vegetatieve vermeerdering’ en er is geen bestuiving of kieming voor nodig. Vrijwel elke kamerplant kan zo worden vermeerderd.

Sommige planten maken zelf miniatuurklonen, zoals de vrijwel onverwoestbare graslelie. Andere hebben wat meer aanmoediging nodig, maar kunnen ook zelf baby’s produceren. Met een paar simpele technieken, de juiste omgeving en een beetje geduld kweek je zo je eigen plantenfamilie.

In dit boek zie je hoe je een stuk van een blad omtovert tot een nieuw plantje; de miniplantjes die naast je vetplanten verschijnen een eigen leven geeft; een favoriete plant in tweeën deelt; en zelfs hoe je nieuwe wortelstelsels produceert in alleen water of hoog boven de (pot)grond... en dat alles met respect voor plant en milieu. Uiteindelijk kun je je nieuwe planten weggeven aan – of ruilen met – vrienden, familie en andere plantenliefhebbers. Verder vind je in dit boek verschillende inspirerende DIY-projecten, zoals voor een ‘zelfwaterende pot’. We hopen dat je door dit alles anders naar je kamerplanten gaat kijken en ze nog meer als levende wezens gaat beschouwen.

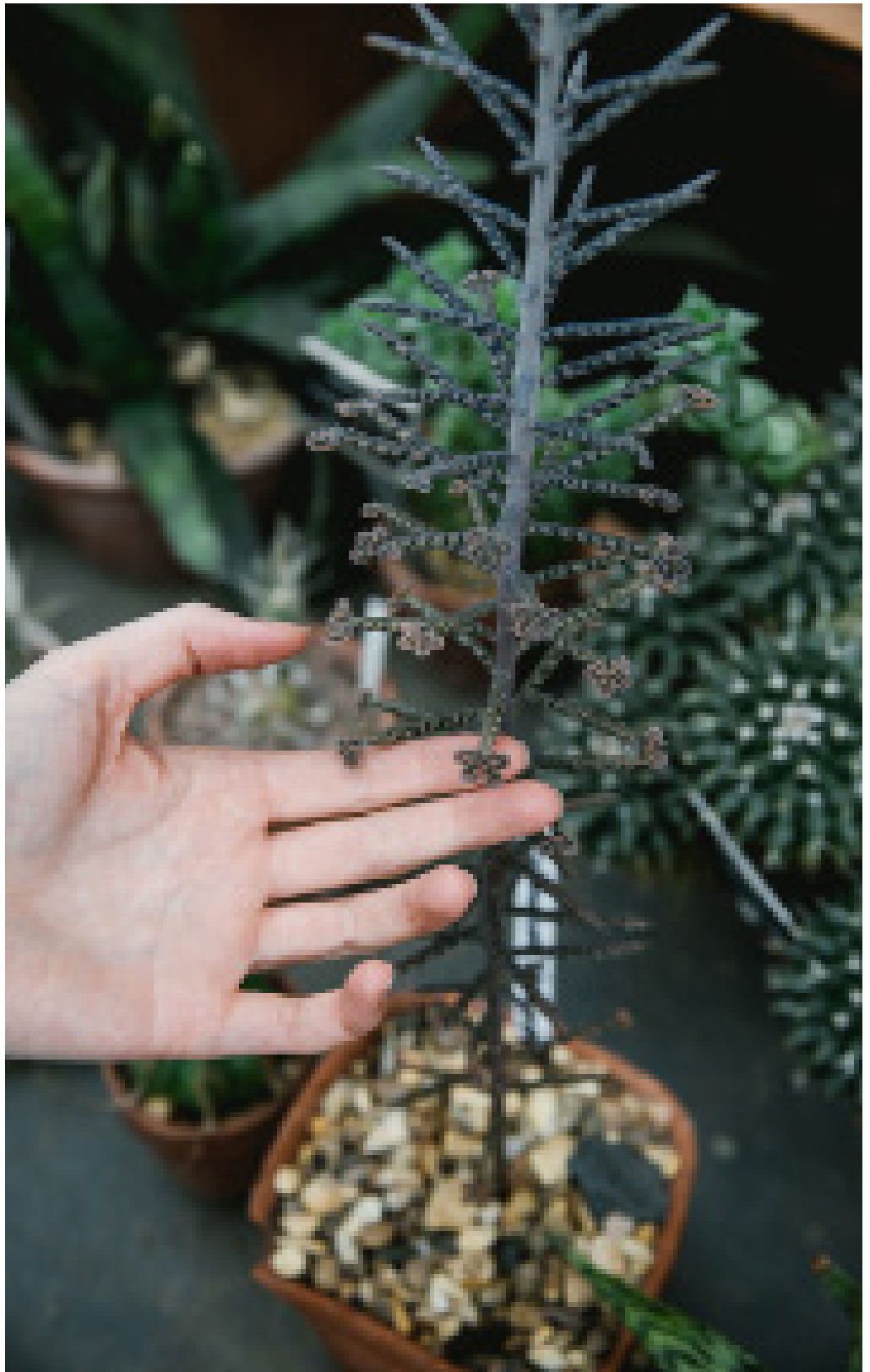
Voortplanting begrijpen

Een jaar of wat geleden redde Rose een mooie maar beschadigde vetplant van een plaatselijk tuinevenement. Op het kaartje stond gekrabbeld: ‘bommenwerper’. Dicht opeengepakt langs de rand van elk blad stonden hele rijen miniplantjes – allemaal piepkleine replicaatjes van de moederplant. Sommige hadden zich op de potgrond laten vallen, waar ze vrolijk verder groeiden. Om een lang verhaal kort te maken: we hebben inmiddels een heleboel bommenwerpers (*Kalanchoe daigremontiana*).

Voortplanting is de manier waarop planten zich reproduceren, en er zijn twee manieren: geslachtelijke en ongeslachtelijke. De laatste wordt ook wel ‘vegetatieve vermeerdering’ genoemd.

Geslachtelijke voortplanting bij planten draait om zaadjes. Het begint met bestuiving en eindigt met kieming. Hiervoor moeten twee verschillende sets genetische informatie contact maken met elkaar: de stuifmeelkorrels van de ‘mannelijke’ en de voortplantingsorganen van de ‘vrouwelijke’ plant. Dit resulteert in een gloednieuw – genetisch uniek – nageslacht. Het is een beetje als bij menselijke voortplanting; er komen alleen wat meer bloemetjes, bijtjes en soms eekhoorns om de hoek kijken.

Als hobbykweker raak je misschien ontmoedigd als je ziet wat er nodig is voor het opkweken van planten uit zaad en hoe lang de wachttijden kunnen zijn. De meeste kwekers-in-de-dop willen graag binnen afzienbare tijd een nieuwe plant kweken, liefst zonder het risico van mislukking.

Planten zijn magisch omdat de meeste delen cellen bevatten die gemakkelijk kunnen uitgroeien tot andere onderdelen. Zo kan een stengel vaak worteltjes produceren en kan een klein stukje blad of wortel al uitgroeien tot een stengel. En dat is dan meteen wat we 'ongeslachtelijke voortplanting' noemen en dat is waar dit handboek voornamelijk over gaat: gemakkelijke, goedkope en meestal snellere methoden (dan zaaïen) om je plantenfamilie uit te breiden.

Ongeslachtelijke vermeerderingsmethoden zijn ook magisch vanwege hun spontaniteit. Er is niets leukers dan een klein stukje plant mee naar huis nemen – of dat nu een stekje is van een plant uit het buitenland dat je tijdens je vakantie meenam (met toestemming van de eigenaar, uiteraard) of een miniatuurkloon van een uitloper die je cadeau kreeg van vrienden, familieleden of burens – en te zien hoe dit omgetoverd wordt tot een volwaardige plant.

Er zijn veel goede redenen om iets te leren over vermeerdering. Je krijgt er meer (gratis) planten mee; je kweekt er planten mee met een voorgeschiedenis en daardoor meer persoonlijkheid; en, misschien wel het allerbelangrijkste: het is een manier om in contact te zijn met de natuur. Voor veel mensen gaat de emotie die ze voelen bij het zien van de groei en bloei van deze organische levensvormen, veel dieper dan een oppervlakkige behoefte aan 'iets moois in huis' – hoe goed een plant deze laatste behoefte ook vervult. Planten en bloemen symboliseren voor ons ontwikkeling, vooruitgang, optimisme en onze liefde voor het leven.

Welke plant je ook wilt vermeerderen, onze gedetailleerde vermeerderingstabel (blz. 97) zou moeten helpen om te bepalen welke methode het best past bij een specifieke plant. Er komen allerlei kamerplanten in voor waarvan wij weten dat veel mensen die met liefde in huis hebben, en daarbij noemen we dan de succesvolst gebleken vermeerderingsmethode.

Handige termen

Actieve kool

Vorm van houtskool waarmee schadelijke bacteriën en gifstoffen uit water kunnen worden gefilterd

Bladsteel

Steeltje waarmee een blad aan een stengel zit

Familie

Plantengroep die uit een of meer geslachten (genera) bestaat

Genus (mv. genera)/plantengeslacht

Categorie planten binnen een familie waartoe een of meer verschillende soorten behoren

Geslachtelijke voortplanting

Vermeerdering bij planten door middel van zaadjes of sporen

Groeiperiode

Periode waarin een plant nieuwe bladeren en bloemen krijgt, meestal tussen de vroege lente en eind zomer

Hydrocultuur

Het kweken van planten in water of een potgrondvrij medium; met een mineralenoplossing als voedsel

Knoop

Verdikking van de stengel waar zich nieuwe zijstengels of blad- of bloemknoppen (kunnen) ontwikkelen

Kokosvezel

Vezelig, absorberend materiaal gemaakt van de schaal van kokosnoten, vaak gebruikt als stekgrond

Kweekbak

Een vanboven doorzichtige bak, soms verwarmd (propagator), waarin zaadjes kiemen of jonge plantjes groeien (een pot met een plastic zak kan ook als kweekbak fungeren)

Luchtwortel

Wortel die in de lucht groeit om daar steun of voedsel te zoeken

Nijpen

Vorm van snoeien waarbij de groeipunten en jonge zijscheuten weggeknepen worden om een bossige groei te bevorderen

Ongeslachtelijke voortplanting

Nieuwe planten produceren uit bestaand materiaal van de moederplant. Ook 'vegetatieve vermeerdering' genoemd

Perliet

Lichtgewicht, poreus vulkanisch glas, gebruikt om de drainage van grond te verbeteren

Potgrond

In dit boek gebruikt voor verschillende groeimediums. Meestal bestaand uit organisch materiaal (zoals kokosvezel) plus zand, vermiculiet of perliet, soms met toegevoegde meststoffen

Rizoom/wortelstok

Kruipende ondergrondse stengel die kan wortelen en scheuten ontwikkelen

Rustperiode

Tussen eind zomer en begin lente, als de plant 'slaapt' en niet groeit of bloeit

Soorten

Planten binnen een geslacht met dezelfde kenmerken die met elkaar gekruist kunnen worden

Uitloper

Boven- of ondergronds groeiende stengel die ontspruit aan de hoofdstengel of aan de wortel, waaraan miniatuurklonen van de moederplant verschijnen

Vermiculiet

Mineraal dat wordt toegepast om de drainage te verbeteren en voedingsstoffen en vocht in de grond vast te houden

Vetplant

Plant die is aangepast om water in zijn bladeren en stengels op te slaan, die vaak vlezig ('vet') zijn

Tips voor een succesvolle kweek

1

Kies gezonde planten zonder ongedierte, tenzij het echt niet anders kan en je anders zonder plantmateriaal zit

2

Ga aan de slag met het kweekmateriaal tijdens de groeiperiode van de plant (meestal lente of zomer) en liefst in de ochtend

3

Geef de plant enkele weken voordat je hem wilt gaan vermeerderen voeding

4

Geef een dag of wat voor je bezig gaat nog wat water aan de plant; dit is vooral van belang voor vetplanten

5

Verzamel als dat lukt regenwater of gebruik gedistilleerd water voor het besproeien van je planten. Laat het water eerst op kamertemperatuur komen

6

Neem meer stekjes dan je nodig hebt omdat ze (helaas) niet allemaal zullen aanslaan

7

Houd stekjes op de juiste temperatuur. Overweeg bodemwarmte in de koudere seizoenen; gebruik een verwarmde kweekbak (propagator) of verwarmingsmatje

8

Hergebruik oude materialen, zoals glazen potten, plastic flessen en bakjes waar druiven of champignons in worden verkocht; die laatste zijn ideaal als plantenschotel maar ook als kweekpotje (waar je gaatjes in maakt)

9

Zorg er altijd voor dat al je gereedschappen en andere spullen schoon zijn, van snoeimess tot bloempot